

תמצית דברות קודש של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שב"ק פרשת תרומה - תשפ"ד ~ שב"ק פרשת תצוה - תשפ"ג

נכתב כפי הבנת הכותבים
[בלתי מוגה - מיוחד לחזרה]

שב"ק פרשת תרומה תשפ"ד

והקב"ה מבקש מאתנו 'ויקחו לי תרומה', 'הייב מיד'.

וכך היו הצדיקים הקדושים, שמחשבתם בכל עבודתם היה שהם מרוממים את השי"ת עי"ז ומתקשרים עמו, ובכך הגיעו למה שהגיעו, אבל כלפינו נראה כדבר תמוה לומר שאנו ממש 'לוקחים' את השי"ת, ואף 'מרוממים' אותו, אבל כך היא המציאות.

ואם יעלה על דעת האדם לשאול 'אבער דער קשר איז דאך נישט קיין קשר', יתבונן שהרי בעצם הרי מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיני, ועוד שאתה חלק אלוך ממעל, ורק אתה צריך לראות שלא תהיה חציצה, שהגשמיים לא תהיה הפסק בינך לבין קוב"ה, וזה היה כל ענין המקדש שהגשמיים לא היה תופס מקום כלל, שהיו עומדים צפופים ומשתחווים רווחים (יזמא כא), ואף עומדים צפופים לא שייך ע"פ דרך הטבע שהרי כלל ישראל במשך הדורות היה עם רב מאד, ומקום המקדש לא היה גדול כל כך כלל, אלא שהמקום נתגדל הרבה יותר משטח הגשמי שהיה בטבע, והכותלים נטלטלו ממקומם, ואין זה קושיא כלל האיך היה כן, שזהו ענין 'עין טובה', וגם המשכן היה רק שטח קטן של ק' על ג' שהוא אחד מנ' של הר הבית, אבל ע"י תשוקת כלל ישראל ועבודתם שם בריבוי האהבה נתגדל המקום ויכלה להכיל את כולם, בבחי' עין טובה שהיא אחד ממ'.

דהנה כתב הדגל שם ששאל אותו אחיו הקדוש ר' ברוך זי"ע, מה זה שדרשו (זה"ק ח"ג קעט) שתרומו"ה היינו תורה מ', וכתב שהיא כנגד המ' יום של יצירת הולד, שכידוע כל הסגולות הולכים בחשבון זו של מ' יום כשרוצים להפך המדות (עי' צעטיל קטן סעי' טו), שבמ' יום יש כח לעשות הולדה חדשה בהמדות, וכן היה משה רבינו בהר מ' יום

בפרטיות, וגם הדור הזה ראה ערכן השפל, ומכל מקום נדב לבו לברוא אותם וחפץ בעבודתם, וזה שכתוב 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', שהשי"ת נדב לבו לקבל נחת רוח מכל איש ואיש, 'תקחו את תרומתי', תוכלו להרים אותי בביכול, שרצוני היה לקבל נחת רוח גם מכם.

ליל שב"ק

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי".

בבעל הטורים כתב שהרי ההר הבית היה ת"ק אמה על ת"ק אמה, וחצר המשכן היה ק' על ג', שהיא אחד מנ' משטח הר הבית, וזהו 'תרומה', שתרומה היא אחד מנ'. וכתוב 'ויקחו לי', של"י גי' מ' רומז על עין טובה הנותן אחד ממ'. 'ומאת כל איש', כ"ל עולה ג' היינו בינוני אחד מנ'.

והנה, אע"פ שהמשכן לא היה 'קדושה במקומה' הקבוע, והיה המקדש מטולטל במדבר כל ארבעים שנה, מ"מ אמרו במדרש (עי' ספורנו ריש פר' פקודי) שהמשכן לא נחרבה מעולם, משא"כ הביהמ"ק שאע"פ שהיתה 'קדושה במקומה' נחרבה למעשה. והיינו מפני שהמשכן היה בנוי מ'מיט די גאנצע הארץ', כמ"ש רש"י 'ידבנו לבו, לשון נדבה והיא לשון רצון טוב', ובני ישראל הביאו את נדבת המשכן מתוך פנימיות לבם ועומק רצונם, שזה היתה כל תכלית בניית המקדש כמ"ש אצל בנין שעשה שלמה המלך (שה"ש ג') 'תוכו רצוף אהבה', שבמקום הזה היתה מתבטא ריבוי האהבה שבין קוב"ה לכנסת ישראל.

הנוגע לענינינו דהנה כתב ה'דגל' על ויקחו לי תרומה, שהקב"ה אומר לבני ישראל שיקחו אותה לעצמם, 'נעם מיד'. ועוד יותר איתא מהרבי מלובלין בספה"ק אור לשמים (ד"ה עוד נ"ל, ועי' עוד ריש פרשת נח) ועוד¹, שאנו מרימים את השי"ת כביכול ע"י עבודתנו ונדבת לבנו,

¹ ז"ל ספה"ק אור התורה להרה"ק ר' שלום תאומים, שמביא בשם הרה"ק מלובלין זי"ע א': 'צריך האדם לעבוד את השי"ת ולהרים אותו כביכול על ידי התורה והמצות, ואל יאמר אדם איך יוכל אדם בעונו להעלות את השי"ת כביכול, לזה כתיב 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', שראה הקב"ה כל הדורות שעתידין להבראות, וראה כל איש

לקבל את התורה, ובפרשה זו כתיב פרשת הארון שבה הניחו את הלוחות, וזהו כל ענין המשכן שכלל ישראל ע"י תשובתם אחר חטא העגל עוררו הולדה חדשה למעלה, ורצון חדש, ושיבא הקב"ה לשכון בתוכם.

דהנה אע"פ שהגיעו למדריגות גדולות מאד ואמרו 'נעשה ונשמע', לא היה לזה קיום, וכמבואר בחז"ל שלמעשה לא היה בשלימות באמת, ולאחר מ' יום מקבלת תורה כבר עשו להם דבר אחר, ורקדו 'אלה אלהיך ישראל' במקום שלא היה להם לרקוד, אבל אח"כ הבינו גודל טעותם ועשו תשובה באמת, ונתקבלה תשובתם, ואמר השי"ת שמוכן לבא לשכון בתוכם, ולהיות מקושר בכל אחד ואחד.

אבל קשה מאד להתקשר למי שאף אין יודעים מי הוא, והרי הקב"ה לית מחשבה תפיסה ב' כלל, וזה היתה אכן טעותם שלכן עשו את העגל כידוע, ולכן עשה עמנו השי"ת טובה גדולה, ונתן לנו דברים גשמיים שעל ידם נוכל להתקשר בו ית', ולהביע את האהבה אליו.

אלא שלכאורה הוא דבר תמוה מאד, שהרי הגשמיות היא הסתירה הכי גדול לדביקות בחיי החיים שהוא אין סוף, אלא העבודה היא שצריכים להפך את הגשמיות שתהיה כולה רוחני, שהרי בעצם כך היא באמת שכל גשמי הוא רוחני בשורשו, אלא שנתצמצם הרבה עד שנעשה גשמי, אבל ע"י שמביאים אותו להשי"ת ובונים לו מקדש ממנו, או שעושים שאר כל המצוות הנעשים בדברים גשמיים, מחזירים אותו לשורשו ששם אין לגשמיות מקום כלל.

ולכן הוצרכו להביא אותם הט"ו דברים דוקא הכתובים בפרשה, ולא היו יכולים להביא ממון, ובדק הבית יקנו ממנו כל הנצרך, רק הוצרכו להביא דברים אלו דייקא, שע"י הדברים הגשמיים אלו דייקא צוה השי"ת שיתנו לו נדבה מעומקא דלבא.

ואכן אין שכינתו שורה בהבנין הזה דוקא, שהרי באמת הרי מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיני', וכן מצינו שכששמע משה מהשי"ת שרוצה שיעשו לו משכן ויבא לשכון ביניהם, תמה מאד ואמר הרי כל העולם כולו היא מידי קטן להכיל אותו שהוא אין סוף, ואיך נעשה לך מקום ובנין שתשכון שם, אבל השי"ת אמר שהוא בא לבנין של ל' על י' אמה, או במקדש שבנה שלמה שנקרא בהפטר (מלכים א' 1) שהיתה ס' על כ' אמה, שבאותו מקום שבא השי"ת לשכון אין לגשמיות תפיסת מקום כלל. ואין עיקר שכינתו

דוקא בהבנין, הבנין הוא רק אופן ומקום שבאו לשם להביע את הקשר באופן גלוי, בבחי' עין טובה, וכמ"ש 'טוב עין הוא יבורך' (משלי כב ט), שהשי"ת בירך את כלל ישראל שם.

שעיקר עבודת בניית המשכן היא שיהיה 'ושכנתי בתוכם' ממש, 'בתוך כל אחד ואחד' (אלשיך), וכמ"ש רש"י 'לי לשמי', שנקשר את עצמינו בו יתברך כחתן וכלה, וזהו 'ויקחו לי תרומה', כמו 'הרי את מקודשת לי', וכן כתב רש"י שהיא לשון הפרשה, שנפריש את עצמינו מכל תענוגי עוה"ז, ולהתקשר בו ולהתענג רק בו, שתכלית ההפרשה של חתן וכלה היא כדי לקרוב יותר זה לזה ולעשות קשר אמיץ וחזק, שתהיה קשר של קיימא, ובנין עדי עד, שאף כשאין עוד בנין בגשמי נישאר מקושר זה לזה.

שכן גם המשכן שעשה משה לא היה בשלימות הגמור ממש, שהרי ידוע שמושה רבינו נקרא תרומתו של עולם, שהוא חי ק"ב שנה, שהיא אחד מנ' מששת אלפים שנה שהעולם קיים, ולכן הפציר כל כך שרוצה לחיות יותר, שרצה להגיע לק"ג שנים שהיא אחד ממ' בחי' עין טובה, ואז היה נעשה התיקון. וגם המשכן לא נבנה רק אחד מנ' מהר הבית ולא אחד ממ', אלא ש'המלאכה היתה דים והותר' (שמות לו ז), שהוסיפו את נדבת לבם יותר ויותר ממה שנצטוו, בבחי' עין טובה שלהם אף שבעצם הציצוי לא היה כאן בחינה זו.

וזאת הועיל לנו שגם אחר החורבן נשאר הקדושה שם בעבודתם של ישראל, בבחי' עין טובה, והשראת השכינה בכל מקום ובכל אדם בלי קביעת מקום דוקא², שכן ידוע שהארון נגנו במקומו עם הלוחות בתוכו, ושלמה המלך כשבנה את הביהמ"ק כבר הכין מקום שם לגנוז את הארון כמ"ש הרמב"ם (פ"ד מהל' בית הבחירה ה"א), שע"י נשאר קדושת המקדש גם אחר החורבן (כמבואר אצלנו יותר בשל"ם).

ואע"פ שכתוב (דברים לד יב) 'לעיני כל ישראל', שמושה רבינו שבר את הלוחות (רש"י שם), הרי לא נשברו רק כלפינו, 'לעיני כל ישראל', אבל כלפי משה רבינו לא נשברו הלוחות מעולם כידוע, והוא עדיין עומד בבחי' לוחות הראשונות, ובכל שבת קודש אנו מקבלים הארה זו ממנו, וכמו שאומרים 'ישמח משה בכמתנת הלקו, ושני לוחות

אמות יותר, ו"ל כי הני ה' אלף אמות שבחצר המשכן מרמזים על ה' אלפים שנה שהשכינה מתטלטלת בעו"ה ע"ד 'כל היום דוה' (איכה א יג), אמנם אלף השישי הוא יום לה' שנאמר עליו 'היום אם בקולו תשמעו', כל שעתא זמנו הוא, לכן לא רצה לרמז יותר על גלות השכינה ח"ו שתהיה מתטלטלת באהל ומשכן ח"ו. (תק"ס).

² ועי' בחתם סופר ז"ל: תרומה, כתב בעל הטורים שהמשכן שהי' מאה בחמשים הוא א' מחלק חמשים מהר הבית שהי' ת"ק על ת"ק, כמו תרומה שהיא א' מחמשים, ע"ש, והוא כי ת"ק על ת"ק תשברתו נ"ר אלף אמות, ומאה על חמשים תשברתו ה' אלף אמות, וחמשים פעמים ה' הוא ר"ן. ויש לנו לשאל מ"ט היתה התרומה א' מחמשים כעין בינוני ולא כעין יפה א' מארבעים והיה עוד י"ב מאות וחמשים

אבנים הוריד בידו', שבשבת יש לנו הארת לוחות הראשונות³.

ובכל שבת ושבת מסתכל השי"ת על העולם אם יבא אותו לעוד שש ימים, כידוע שלא נברא העולם רק לששה ימים ובשבת מתחדש שוב, ואז עולה לפניו הנחת רוח שעושים לו בניו האהובים, ונעשים תענוגים ושעשועים גדולים לפניו, ובכן נכנסים לעולם התענוג, עולם של 'אז תתענג על ה', ואין עולה על הדעת כלל לימשך אחר דברים אחרים, שנכנסים לעולם התענוג כמו במקדש עד כדי כך 'אז מ'איז אפילו נישט אינטערעסירט אין אנדערע זאכן', ולכן מלאכת המשכן אינה דוחה את השבת כידוע, שבשבת קודש אנו מתענגים עם השי"ת בעצמו, ואין צורך בבנין גשמי כלל.

ויכול האדם לומר 'שוין, איך וועל לערנען אביסל, דאווענען אביסל, און דער אייבערשטער וועט זאגן דו ביסט גוט דו ביסט וואויל...!', אבל כל בר דעת אומר לעצמו 'א בינוני וועל איך זיין?! בין איך משוגע געווארן?! איך וויל זיין דבוק אין די חיי החיים און קיינמאל נישט פוסק זיין!', ולעבוד את השי"ת ב'עין טובה' ובנדבת לבי, על דרך 'המלאכה היתה דים והותר'.

ובספה"ק מבואר שע"י עבודתינו אנו עושים 'שמים וארץ חדשים' (ע"פ ישעי' סה יז), ויובן, כשאומרים שהארון נגנו, ששם בשמים וארץ החדשים שנבראו ע"י עבודתנו שם נגנו הארון, והכל ע"י המיין נוקבין שלנו, שאנו משתוקקים למעלה להיות מקושר בחיי החיים, וכן רמזו ש'ארץ' החדשים רמז למיין נוקבין, ו'שמים' החדשים רמזו למיין דוכרין שהשי"ת משפיע שוב.

ובכן ידע האדם שע"י עבודתנו מרוממים את כל העולם כולו, ולא רק העולם, רק כמ"ש הקדושת לוי בפרשה שעברה⁴ שאנו משפיעים שפע וששון ושמחה בכל העולמות!, און ווער רעדט פון עולמות, דער אייבערשטער אליין כביכול הייבט מען מיט אונזער מצוות, מיט אונזער עין טובה, וזה כבר כולל הכל עמו, ורק צריכים להאמין בגודל כח עבודתינו, ואיך שאנו יכולים להכין מקום מנוח להשכינה בלבנו.

ובקרוב נזכה שמשנה רבינו יבא ויגאלינו, שהוא גם גואל האחרון כידוע, ואינו רוצה לגאול עם הבטלים מן תורתו, כמו שיביא האוהחה"ק בפרשה הבא (ריש פר' תצוה ד"ה ובדרך רמז).

³ ענין זה מבאר רבינו שליט"א יותר בפר' תצוה תשפ"ג ע"ש.

⁴ זל"ק בפר' משפטים באמצע ד"ה ויבא משה ויספר: ...רק מלת 'ויספר לעם' הוא שמספר להם גודל המעלות והשעשועים שפעלו ישראל בקיום המצוות ההם, אז כיון ששמעו ישראל גודל השעשועים שמשנתעשע הקב"ה בקיום המצוות והשפע והששון והשמחה

זאל דער אייבערשטער טאקע העלפן ס'זאל שוין זיין די התגלות אלוקות אויף דער וועלט, און מ'זאל האבן דער דביקות האמונה, גלייבן אז דער אייבערשטער האט אונז קיינמאל נישט איבער געלאזט אפי' ווען ס'נישט דא קיין בנין, און ס'זאל טאקע שוין נתגלה ווערן די גילוי האור וואס ליגט אין דעי פסוקים, וואס ווערט נתעורר טאקע ווען מ'ליינט דעי סדרות, בבגצבב"א.

צווייטע תורה

היום [ערב שבת] היה ז' אדר, והנה המן עשה חשבון שבו' אדר מת משה ולכן טוב לו לעשות הגזירה לכלות את ישראל בחודש הזה דייקא (מגילה יג).

ולמעשה אנו יודעים שבאמת משה רבינו לא מת ממש כפשוטו, שהרי כתיב 'ולא ידע איש את קבורתו' (דברים לד ו) וא"כ אין מיתתו דבר פשוט כלל, ורק שנתפשט נשמתו בכל אחד מישראל כמבואר אצלנו הרבה פעמים ע"ד אמרם (תיקו"ז, תיקון ס"ט) 'איתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא'.

אלא הענין הוא שהסתלקות הצדיק הוא רגע נחוץ מאד, שאז כל עבודתו שבכל ימיו עולים למעלה, וגם הבעש"ט אמר אז לפני פטירתו 'אל תבואני רגל גאווה' (תהלים לו יב), שברגע הזה הקליפה עובד בכוחות עצמות לאבדו במחשבות וכדו', שה'זה לעומת זה' היא במצב גבוה מאד, וצריך הצדיק להיות אז במחשבה זכה וטהורה בלי שום טענות על השי"ת וכדו', והסתלקות משה רבינו היתה הסתלקות ארוכה, שביום פטירתו אמר מפר' וילך עד וזאת הברכה, ואכן לא מת רק נתקשר בחיי החיים במיתת נשיקה, אם יכולים לקרות זה 'מיתה', והוצרך אז לְוַתֵּר על כניסתו לארץ ישראל שרצה כל ימיו, ולא נִתְּנוּ ה', שבשעת פטירת הצדיק אין יכול להיות לו שום קושיות על השי"ת, וצריך להיות בלתי לה' לבדו דביקות הכי גדול ששייך, כדי שכל עבודתו של כל ימיו יעלו לרצון לפני אדון כל.

וסבר המן שיכול להתגבר על ישראל בנקודת מיתת משה, אבל כלל ישראל הבינו מה שעליהם לעשות שקבלו את התורה מחדש כמ"ש 'קימו וקבלו', והקבלת התורה היתה אז באופן זה של בלתי לה' לבדו, וכן הוצרך מאד לזמן ההוא שהרי היו עומדים אז ליכנס לתקופה לחדשה, שעד זמן הנס פורים היה להם נביאים, ובבית

שמשיעין ישראל בכל העולמות על ידי קיום מצות הבורא ברוך הוא, אז ענו ואמרו 'כל אשר דיבר ה' נעשה', כלומר שאנחנו רוצים עוד במצות כדי שישתעשע כביכול הקב"ה, ושישפיע הקב"ה עוד שפע רב וברכה וחיים בקיום המצות...

של"ם

"ועשית שנים כרובים זהב מקשה תעשה אותם משני קצות הכפורת".

הנה ענין הכרובים הוא כמו שכתוב 'ופניהם איש אל אחיו', שבוה היה מתבטא הקשר הגדול והחזק בין קוב"ה לכנסת ישראל, ובגמרא בבבא בתרא (צ"ט.) נחלקו בדיוק האיך היו עשויים, אבל עכ"פ זה היה הסימן מובהק בזמן שישראל עושים רצונו של מקום היו פניהם איש אל אחיו באהבה רבה כחתן וכלה.

אהבה זו היא בכל השנה, אבל במיוחד היא ביום הכיפורים כשנכנס הכהן גדול לפני ולפנים עם הקטורת, שאז היא הזיווג באופן נפלא ממש, שכשיש ריח יש זיווג, והאהבה בין קודשא בריך הוא וכנסת ישראל היתה נראית בחוש שהיה חוט האדום מתלבן להראות שמחל להם הקב"ה על חטאייהם.

וכן כתב הרבינו בחיי כאן אודות הקשר הגדול שהיה מתבטא ע"י הכרובים, 'די ספרים קאכן אין דעי שטיקל רבינו בחיי', שהוא קשר נפלא שבינינו לבין השי"ת בקירבה יתירה בלא שום אמצעי, עיי"ש⁵.

אבל למעשה גם לאחר החורבן צריך לידע שהאהבה העזה הזו לא פסקה מעולם, וכמבואר אצלינו שהרי הארון נגנו במקומו, ושלמה המלך כשבנה הביהמ"ק כבר הכין מקום לגניזת הארון, כמו"ש הרמב"ם (פ"ד מהל' בית הבחירה ה"א), ועי"ז קדושה שניה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, שע"י הארון הנגנו שם נקבע קדושת המקום כמו שכתב היעב"ץ, שהרי עיקר קדושת המקדש בנוי על קדושת הארון, וקדושת הארון היא ע"י התורה והלוחות המונחים שם, וכמ"ש המשך חכמה (ד"ה ואל הארון).

ואע"פ שבזמ"ז המקום מחולל בכל רגע ורגע, אבל קדושת הארון

היינו אדם אלא אפי רברבי ואפי זוטרי, ויהיה זה להעיד על אהבתו לישראל כאהבת האב לבנו שהיא אהבה חזקה, אבל רצה לעשות משל בדבקות גופני שאין למעלה ממנו שאי אפשר באמצעי, והוא יותר חזק כשהוא מנעורים כענין שכתוב (משלי ה) 'ושמח מאשת נעוריי', וכל זה כדי שנדע ונשכיל שדבקותו יתעלה עמנו דבקות גדול וחזק בלא שום אמצעי, ולפי שדבקותו יתעלה עם שאר העובדי גילולים אינו אלא על ידי אמצעיים, כשרצה להודיענו בתורה שדבקותו עמנו בלא שום אמצעי, אי אפשר להודיענו אלא ע"י משל זה בהכרח, ועוד טעם אחר כדי שנתעורר בתפלותינו ובכל שאר העבודות שלא נשים אמצעי בין הקב"ה ובינינו, שמן הטעם הזה הונחה לפני ולפנים במקום השכינה, הוא התל שהכל פונים בו לתפלה.

ראשון היה הארון על מקומו כראוי, ועכשיו פסקה מהם הנבואה והארון נגנו, והצרכו ל'קימו וקבלו' דהיינו קבלת תורה שבעל פה שהתחיל אז להתגלות, ובזה התקשרו לבחי' לידת משה רבינו, שלו נמסרה כל התורה שבכתב ושבע"פ וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש (ירושלמי פ"ב דפאה).

ואמרו חז"ל שמפני מה נתחייבו אז כלי' בדור ההוא, מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע, ועדיין אין זה חטא חמור כל כך שיתחייבו כלי', אלא שאיתא ששם אצל הסעודה היו זונות וכו', וכשמדברים אודות דברים כאלו, אין למושה רבינו עוד כח להתחבר עם כלל ישראל ולעמוד לימנים, וכמו שמצינו אצל המעשה של בנות מואב שמשעה רבינו אף לא היה זוכר ההלכה מה לעשות, ורק פנחס היה יכול להציל את המצב, ופנחס הוא אליהו, והוא היה חרבונה שאמר לתלות את המן כידוע.

ואין הכליה שנגזר בזמן ההוא רק גזירה ועונש, רק שאי לאו ה'קימו וקיבלו' שקיבלו אז אי אפשר שיהיה קיום לכלל ישראל באופן שנכנסים לבית שני בלי נביאים ובלי הארון, ואז המן צודק ש'בו' באדר מת משה', אבל הם הבינו מה שעליהם לעשות, וע"י שקבלו את התורה שוב מרצון עשו ש'בו' באדר נולד משה', ועי"ז יש קיום לכלל ישראל ולהתורה הק', שאיתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא.

וכן אנחנו צריכים להתעורר בזמנינו אלה כשרואים איך שכל העולם כולו רודפים אחר כל מיני ניוולים, וכגון הכלים מכלים שונים, אבל אנחנו בני ישראל המעט מכל העמים אין אנו שוטים, ואנו מבינים מה עלינו ולעשות, ואנחנו שומרי משמרת הקודש, ואין רוצים בדברים אלו, ומקבלים את התורה הק' מרצונינו הטוב, ורק בזה יש לנו קיום, וכל מי שמכניס את עצמו לתורת ה' נקרא 'משה שפיר קאמרת'.

⁵ העתקנו לשון קדשו: וע"ד הפשט שנים כרובים זכר ונקבה היו, להודיע כמה ישראל חביבין לפני הקב"ה כחבת זכר ונקבה, וכן דרשו רז"ל במסכת יומא (נד.) פרק הוציאו לו, אמר רב קטינא בשעה שישראל עולים לרגל היו מגלים להם את הפרוכת ומראים להם הכרובים שהם מעורים זה בזה ואומרים ראו חבתכם לפני המקום כחבת זכר עם נקבה, וכן כתיב (מלכים א ז) כמעט איש ולויות, אמר רבה בר שילא באיש המעורה בלויה שלו. וצריך שתתבונן במאמר זה, כי היו הכרובים בצורה הזו למשל נמרץ להעיד על הפלגת הדבקות שבין הקב"ה לישראל בלא שום אמצעי, כי הוא יתעלה בדד ינחנו לישראל ואין עמו אל נכר כשאר העובדי גילולים אשר חלק להם שרים של מעלה, והיה אפשר שהיו הכרובים האחד בצורת אדם גדול והשני בצורת ילד קטן כענין שראה יחזקאל 'פני האחד פני הכרוב ופני השני פני אדם' (יחזקאל י'), ודרשו רז"ל (סוכה ה:) היינו כרוב

נשאר במקומו⁶, ועדיין חביבותא הוא גבן כחתן וכלה שפניהם איש אל אחיו, וזה היתה ההנהגה בבית שני, שלא היה עוד ארון, אבל בני ישראל עשו מעצם הבחי' של 'ופניהם איש אל אחיו'.

הנוגע לענינינו, דהנה יש ענין הנקרא 'נכח', וכן כתיב באסתר שנכנסה לאחשורוש 'נכח בית המלך' (אסתר ה א), וכידוע שכל מקום שנאמר 'המלך' בהמגלה הכונה הוא על השי"ת מלכו כל עולם, ועבודת אסתר המלכה היתה אז לידע שהיא עומדת נכח השי"ת ממש בלי שום מסך המבדיל, וכמו שהיה ההנהגה במקום המקדש שבאו שם ישראל לראות וליראות את פני ה' בגילוי גדול, והיה נראה בחוש החיבה היתירה שיש להשי"ת עלינו ע"י הכרובים שהיו 'פניהם איש אל אחיו' בקשר גדול וחזק מאד, ובפרט ביו"כ כנ"ל, וזהו מה שנקרא 'יום כפורים' שהיא כמו פורים.

דהנה אסתר נלקחה לבית המלכות בעל כרחיה, ולא היתה יודעת מה היא תעשה שם, וטענה למרדכי שאחשורוש הוא 'משוגע נער', ולא קרא אותה זה שלשים יום, ואין לזה מהלך איך שתכנס אליו, שהנכנס בלא רשות אחת דתו להמית (שם ד יא), אבל מרדכי הצדיק צוה לה שלא תסתכל על כל זה, ותדע שהיא עומדת נכח פני ה', וכשהולכים במהלך הזה. יש הנהגה חדשה לגמרי שאינו כדרך הטבע כלל, וכן היה שמיד כשבאתה לאחשורוש נשאה חן בעיניו, וכבר התחיל לומר 'עד חצי המלכות', שקאי על מקום המקדש כמו שדרשו חז"ל (מגילה טו:), ולכאורה תימה שהרי לא ידע עדיין את עמה ואת מולדתה ושהיא יהודית, ומה עלה על דעתו כלל להזכיר ענין זה, אלא שהתחיל כאן הנהגה אחרת לגמרי שאכן אינו מובן כלל ע"פ דרכי עולם הזה.

הנהגה זו נקראת 'עיוגולים', ולמשל כל אחד מתמה מהו גודל הנסיון של יוסף הצדיק, שהתורה מפליאו אותו כל כך שעמד בהנסיון, הרי גם אני יש לי הרבה נסיונות ואף יותר מיוסף הצדיק, אבל באמת אין לנו השגה כלל עד היכן מגיע כל נסיון, ובעולם העיוגולים יש חשבון מדויק על מה ולמה נשתנה כל אחד מחבריו, ואף שאינו מובן כלל בחשבונות עולם הזה.

וזהו ענין 'נכח', שאכן יש דרך הטבע, אבל מעולם העיוגולים יכולים להמשיך הנהגה למועלה מדרך הטבע, שהיא הנהגת הצדיקים, שהם שואבים כבר ממה שיהיה לעתיד לבא. ו'נכח' היינו שאע"פ שאין עוד ארון, ובזמנינו אף אין עוד מקדש, עדיין אנו נמצאים נכח ה' בלי שום מסך המבדיל, ואין כל טבע שבעולם יכול להפסיק הקשר הזה, ובעולם העיוגולים מובן איך שגם בדור הזה בריבוי הנסיונות אנו

עומדים נכח ה'.

והנה ידוע שיש ענין של 'מנצפ"ך', שהם האותיות המשתנים בסוף התיבה, וכמבואר בהכוונות של פורים (פרע"ח דף ק"י עמוד ד) שמזה באה הגזירה של פורים, שהמן שורשו מאותיות מ"ן כמרומז בשמו, וזרש אשתו שורשה באות צ', וחכמיו הם מאותיות פ"ך, ומאותיות הזוה באים הדינים כידוע, שלפעמים יש דינים על איזה אדם, או דינים על כלל ישראל, והם באים מאותיות מנצפ"ך, שמספרם פ"ר, והיא ענין ה'פ"ר דינים' שרואים בהספה"ק.

אבל ידוע שגם הגאולות באים מאותיות מנצפ"ך, וכגון אות צ' היא הגאולה שאנו ממתנינים לה עכשיו, שמשיח נקרא 'צמח' כידוע כמ"ש (זכרי' ו יב) 'איש צמח שמו'.

וכן ידוע על מה שאומרים 'ה' מלך ה' מלך ה' ימלך לעולם ועד', שמל"ך מל"ך ימל"ך ג' מנצפ"ך, וע"י הג' הו"ת 'הו"ה מלך הו"ה' מלך הו"ה ימלך' נמתקים הפ"ר דינים, וג' פעמים הו"ה ג' נכ"ה.

דינים אלו שנתעוררה בזמן ההוא שכאמור באתה אסתר והמתיקה אותם, זאת היה בעבודה הגדולה בבחינת 'נכח', שעל ידי שאסתר השתמשה בכוחות אלו יכלה להמתיק הדינים של המ"ן וסייעתו, וזאת ע"י שידעה שכל המלוכה הוא רק להשי"ת מלך מלכי המלכים, על ידי כן עוררה את ההנהגה זו של 'נכח'. שהרי לכאורה אם רצונה אז היתה לעורר את אחשורוש שיתרצה לה, לא היתה מתענה ג' ימים, ולא היתה קוראה אותו 'כלב' כמו שאמרו חז"ל⁷, אלא שהיא היתה אז עומדת נכח המלך ה', ולא היתה מחשבתה על אחשורוש כלל, שהרי כל זה שהיא נשואה לאחשורוש אינה מובן בשכל, שבכל שידוך שהחתן רוצה את הכלה והכלה אינה רוצה בהחתן כלל אין יכולים להמשיך יחד, וכאן אמרו חז"ל שהיה אותו רשע מצוי אצלה בכל יום (תוספות מגילה יג ע"ב ד"ה וטובלת).

אסתר הבינה כל זה והיתה בטלה ומבוטלת רק להנהגת השי"ת, ואם מרדכי הצדיק צוה לה שתלך לאחשורוש, והוא היה הסנהדרין ופסק שכן צריכה לעשות, הבינה שנפסק כאן להתנהג בהנהגה אחרת לגמרי, ההנהגה של 'נכח'.

עבודה זו עשו אז כל ישראל שהבינו מהו המצב, 'אידן האבן זייער גוט געכאפט וואס זיי האבן צו טון', ועשו 'קימו וקבלו' באופן נפלא מאד, כמו שאמרו חז"ל שאע"פ שאמרו 'נעשה ונשמע' במעמד הר סיני למעשה לא היה בשלימות הגמור, ועדיין לא קיבלו בני ישראל

אמרה קלי קלי למה עזבתני (תהלים כב ב), שמא אתה דן על שוגג כמיד ועל אונס ברצון, או שמא על שקראתיו כלב, שנאמר (שם כא) 'הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי'.

⁶ ורק יש עלי' שכבת ארץ העמים כמבואר אצלינו במ"א.

⁷ במגילה ט"ו ע"ב: 'ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית' (אסתר ה א), א"ר לוי כיון שהגיעה לבית הצלמים נסתלקה הימנה שכינה,

את התורה באהבה רבה, וזה קבלו על עצמם עכשיו, שהבינו שהם ממש 'נכח' השי"ת ומקבלים התורה ממנו באהבה רבה כחתן וכלה, ומעין דוגמא דלעתיד שאז יהיה כן בגלוי, ולכן פורים הוא 'א טאג פון לעתיד'.

ולמעשה אכן יצאה מבין אסתר ואחשורוש בן שבנה שוב את הביהמ"ק כידוע, ואע"פ שלא היה עוד הארון בבית שני, כבר ידעו ישראל מהו עבודתם במצב כזה, והבינו שגם אז 'פניהם איש אל אחיו', והם 'נכח' ה'. שבהארון היה מונח התורה שבכתב, והם קבלו עכשיו התורה שבעל פה, שמאז התחיל הגילוי של תורה שבעל פה [שאין לנו שום תורה שבעל פה מומן בית ראשון] והתורה נתרבה ונתגלה מה שאף לא נתגלה ע"י משה רבינו.

זהו הענין הנקרא 'מוזלא', כידוע שאכן אין מזל לישראל (שבת קנו), אבל פירושו היא שבחי' האי"ן הוא המזל לישראל, והיא עולם המזל"א שהיא מקום גבוה מאד מאד, ומזל"א גי' נכ"ח.

יסוד זה צריך כל אדם לחשוב ולחדד בקרבו כשיושב ללמוד את התורה, שלפעמים יושבים ללמוד 'און ס'גייט נישט', אבל צריכים לידע שכשעמלים בתורת ה' נמצאים 'נכח' ה', והוא מוכן ללמד לנו את תורתו באופן של נשיקין, ובכן יוכל להגיע.

ו'נכח' היינו מעין דלעתיד, ואסתר המשיכה הנהגה הזו מלעתיד לבא, ולכן ידוע שפורים לא יבוטל לעתיד לבא, 'ווייל פורים איז א טאג פון לעתיד'.

וכן עכשיו בשל"ם היא בבחי' זו, שמתגלה בחי' עתיקא קדישא כנודע (זוה"ק יתרו פט), וכן אומרים ה' מלך ה' מלך ה' ימלך', ואח"כ 'שהשלוש שלו וכו'', שמלך שהשלוש שלו היא ענין של לעתיד, וכן אומרים 'פלא יועץ קל גבור אבי עד שר שלום', שקאי על משיח כנודע, וגם אומרים במנחה הג' 'וצדקתך', שהם על משה יוסף ודוד

שהם הג' משיחין, וכן עוד ועוד המרומז אז על לעתיד לבא ואין להאריך כאן.

עבודה זו להיות בבחינת 'נכח' היא עבודתנו כל הימים, לידע ולהאמין ולחשוב תמיד שאנו נמצאים נכח ה', ובפרט בזמנים אלו [שונב"ם ת"ת] שעובדים על טהרת המחשבה. ויכולים להיות כאן למטה בעולם הזה ולהיות 'נכח', וכל העולם כולו נמשכים אחר כל התאוות והשטותים שבעולם, ואנחנו לא, וזהו דבר שאי אפשר כלל בדרך הטבע, אבל בני ישראל יכולים לעשות כן, 'זיי קוקען נישט, זיי זענען נישט אינטערעסירט אפילו אין די אלע זאכען', וזהו הנהגה דלעתיד שאנו מומשיכים מלעתיד.

זהו קדושה שניה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, שע"י שממשיכים מהנהגת לעתיד לבא ויודעים שאנו נכח פני ה' 'ופניהם איש אל אחיו' גם כשאין ארון ואין ביהמ"ק, עי"ז יש קדושת המקדש גם בזמן הזה.

ובקרוב נזכה שיתעורר כבר האות צ' שהיא נקודת משיח כנ"ל, ואע"פ שאות צ' היא זרש כנ"ל שהיא הנוקבא של הקליפה, וקשה הרבה יותר מן הדוכרא, כמ"ש האוהחה"ק (פר' ויחי עה"פ אסרי לגפן) שהנוקבא קשה יותר מהדוכרא, ושהוא הצליח להפיל את הדוכרא אבל לא היה יכול להפיל את הנוקבא, מ"מ אין זה סתירה כלל שהרי אכן 'זה לעומת זה עשה האלקים' (קהלת יד ז), וכפי מה שרואים התגברות הקליפה יותר ויותר מוכח מזה שאכן עומדים סמוך מאד לביאת משיח.

ואל דער אייבערשטער טאקע העלפן אז ס'זאל שוין מעורר רחמים זיין אויף אונז, און בכח די הארת הזמנים פון די טעג [ימי הפורים] זאל טאקע נשפע ווערן, און מ'זאל שוין קענען זעהן א לעכטיגע וועלט, און זיך קענען זיך מדביק זיין אינעם אייבערשטן כאות נפשינו בבגצבב"א.

שב"ק פרשת תצוה - זכור תשפ"ג

[מפאת מחלתו וחולשתו של רבינו שליט"א בשנה שעברה קיצר בשבועות האלו באמירת דברי תורה]

ליל שב"ק

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד".

בעל הטורים איתא: תצוה בגי' נשי"ם צו"ה רמז להדלקת הנר לנשים חובה בשבת.

והנה ענין הדלקת נרות שבת קודש הוא כמו שידוע ע"פ מאמרם ז"ל (ירושלמי שבת פ"ב ה"ו) 'לפי שכבתה נרו של עולם תדליק נרו של עולם'.

וכתב המגלה עמוקות (יתרו הרוש ד' [לשבועות] אות טז) עה"פ 'כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל, שהנשים קדמו בקבלת התורה ולכן כתיב מקודם 'כה תאמר לבית יעקב, וכתב רש"י שבית יעקב אלו הנשים, ואח"כ 'ותגד לבני ישראל, שהרי עתה תיקנו חטא אדם הראשון ששמע לקול חוה ושבעטיה הטיל בה הנחש זוהמא, ועתה כשעמדו ישראל על הר סיני פסקו זוהמתם (שבת קמ"ו), ולכן קדמו בזה הנשים לתקן הקלקול של חוה ועכשיו פסקה זוהמת הנחש.

וזהו הטעם שבחטא העגל לא חטאו הנשים כנודע, והיא משום שהם קיבלו את התורה ביתר שאף קודם האנשים, ולכן אף יש להנשים חלק גם בלוחות הראשונות שנשתברו מחמת חטא העגל, ולנו ניתנו הלווחות שניות שהם מדריגה פחותה מלוחות הראשונות כנודע.

⁸ עי' בליקוטי יהודה שם, שבזה מפרש גם החרוז (מזמר יום שבתון) 'חקוק בשני לוחות אבנים', וזהו גם 'זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו', שעדיין נשאר לנו הדיבור של 'זכור' שהיה כתוב בלוחות הראשונות.

⁹ ז"ל האהבת שלום בפר' תולדות ד"ה א"י ואלה (הראשון) בא"ד: ידוע שבחי' מלכות שכינה הקדושה בחי' שבת קודש נק' 'כל', בחי' שבת כלה, בחי' כלות הנפש, ונק' 'כלת משה', וע"ד הכתוב (תהלים צב א) 'מ'זמור שיר ל'יום ה'שבת' ר"ת למש"ה, וזהו שפרש"י עה"פ (שמות לא יח) 'ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו', שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן, ורומז לבחי' שבת, בחי' מלכות שכינה הקדושה, כלת משה, כי 'בשבת ניתנה תורה' (שבת פ:), ושקיל שבת לקבל אורייתא כולה (זח"ב מז.) וזהו שאמר הקב"ה לאברהם (בראשית טו א) 'אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד', פי' כי שבת היא בחי' 'אנכי', בחי' התורה והוא ע"ד אמרם ז"ל 'ודכו"ע בשבת ניתנה תורה', וזהו 'אנכי מגן לך', פי' בשביל שיעקר עבודתך היא בשביל השבת קודש בחי' אנכי, וע"כ השבת עצמה היא השמירה והמגן שלך, וע"כ 'שכרל הרבה מאד', כי אינך צריך לירא מפני החיצונים, כי השבת עצמה היא השומרת והמגינה מפני החיצונים וד"ל....

ואמרו במדרש (שמו"ר מו א, אבות דר"נ ב ג, פסחים פו:) שכששבר משה את הלווחות הראשונות פרחו מהם האותיות של הדברות, אבל איתא (מובא בס' ליקוטי יהודה פר' כי תשא בשם האמרי אמת) שהדיבור של שבת לא פרח ולא נשברה, וזהו מה שאומרים (שחרית לשבת) 'וכתוב בהם שמירת שבת', [לשון רבים, והלא לא היה כתוב רק על לוח אחד ולא על שניהם, אלא] שבשני הלווחות, גם בלווחות הראשונות, עדיין כתוב שמירת שבת ולא נשברה, ולכן בשבת יש הארה גם מלווחות הראשונות.

ונאמרו בזה עוד כמה רמזים⁸. וכן ידוע על דרך אמרם ז"ל (שבת פו:) 'דכו"ע בשבת ניתנה תורה'⁹, שעיקר הארת התורה היא בשבת שאז יש לנו שייכות עם בחי' הלווחות הראשונות, וכן אומרים 'ישמח משה במתנת חלקו', וכידוע פירושו (עי' פע"ח שער השבת פרק ה') שבכל שבת יש תיקון על חטא העגל, ובכן ניתנה למשה רבינו האלף אורות שניטלו ממנו בעוון ישראל שחטאו בעגל, ואז הוא מחזיר לנו הכתרים של 'נעשה ונשמע' שניטל מאתנו בחטא העגל וניתנו ל¹⁰, וזהו שאומרים בכניסת השבת 'מזמור שיר ליום השבת', ר"ת 'למש"ה', שאז אנו מקבלים נשמה יתירה מאותו חלק שניטל ממנו וניתן למשה בימות החול.

ולכן הדלקת נרות שבת היא ע"י הנשים דוקא, שהם לא חטאו בעגל כנ"ל, ולהם יש הכח להמשיך הארת לוחות הראשונות, ע"י בחי' משה שבכל אחד ואחד על דרך מאמרם ז"ל הידוע (תיקוני תיקון ס"ט דף קיד.) ש'איתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא', ובוהם 'מדליקים נרו

ובפר' וישב באד"ה ויאמר את אחי אנכי מבקש ז"ל: **ועיקר הרגשת בחי' התחדשות להאיש שזוכה בתיקון הברית הוא בשבת קודש, כשבא שבת קודש הוא מרגיש כח חדש, ואברים חדשים, ואהבה חדשה, ותורה חדשה**, ע"ד אמרם ז"ל (פס"ז ואתחנן ו) 'בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים ובאלו היום ניתנו', ובשבת ניתנה תורה (שבת פ:), **והגם דכתיב (איכה ג כג) 'חדשים לבקרים' בכל יום, עכ"ז העיקר הוא בשבת**, וכמבואר, וגם כי עיקר תיקון בחי' יסוד הוא בשבת קודש כמבואר אצלינו כמה פעמים...

ובפר' ויגש באד"ה והנה עיניכם ראות (הראשון) ז"ל: והנה שבת קודש היא ג"כ היפך הקליפה הנ"ל, כי שבת היא סוד התורה, ע"ד אמרם 'בשבת ניתנה תורה'...

¹⁰ וכן איתא באהבת שלום פר' חקת ד"ה ויאמר ה' אל משה ומבאר ז"ל: והטעם שמחזיר להם הכתרים בשבת קודש ידוע הוא ע"ד אמרם ז"ל (שבת קיח:): 'כל המשמר שבת כהלכתה אפילו עבד ע"ז דכור אנוש מוחליו לו, נמצא שבשבת קודש נעשה תיקון חטא העגל באופן שמגיע לכל אחד חלקו מצד התיקון...

של עולם', שזה ממחר לנו את הגאולה שלימה ותיקון העולם, וכמו שכתב האוה"ח הק' (ריש פרשתנו ד"ה וברוך רמז יתבאר) שהרי ידוע שמושה רבינו הוא הגואל הראשון וגם הגואל האחרון, וזהו סיבת אריכות הגלות שהוא אינו רוצה לגאול אותנו עד שנלמוד את תורתו. ובשבת קודש הוא אכן עוזר ומסייע לנו על ידי החזרתו לנו את הכתרים של לוחות הראשונות שנלמוד את התורה ונבוא אל התכלית.

ובליל שבת קודש היא עליית השכינה הק', הנקראת עליית הנוקבא, ולכן הדלקת הנרות היא ע"י הנשים דוקא וכנ"ל, שבליל שבת עדיין לא מתגלה בחי' משה ממש, ורק ביום אומרים 'ישמח משה וכו'', אבל בלילה היא ע"י בחי' 'ואתה תצו"ה', שלא כתיב שמו של משה רבינו בפיו, שקאי על כל אחד ואחד מישראל שאיתפשוטתא דמושה בכל דרא ודרא, וע"י הנשים בפרט כמו שכתב הבעל הטורים, ובהם הם מאירים את העולם באור השבת קודש, אור התורה הקדושה, בחי' לוחות הראשונות, 'ידליק נרו של עולם איז א מושה' דיגע אור'.

ובעצם הרי כל העולם כולו וכל הנבראים נבראו בכ"ב אותיות התורה כידוע, והכל אלוקות, וע"י שמגלים ענין זה נעשה אור בעולם, וכן איתא (ע"י בספה"ק כתם אופיר להרה"ק מקאמרא) ש'ותלב"ש אסת"ר מלכו"ת' (אסת"ר ה א), היא מספר כל הכ"ב אותיות (בהוספת עוד אות ת' [1895], ע"ש), וכן אמרו (מגילה טו) שלבשתה רוח הקודש, וע"י שהתקשרה בשורש הבריאה שהיא אותיות התורה הצליחה להפך את כל המצב, והאירה את כל העולם כולו.

יעזור השי"ת שכבר יהיה 'ואתה תצוה', (מלשון צוואה) 'ער זאל אונן שוין צאמנעמען', כידוע שמושה רבינו הוא גם גואל האחרון, בבגצב"א.

של"ם

בנועם אלימלך (סוף ד"ה והיה על אהרן לשרת), ז"ל, ובצאתו, פי' אף בעת שירד ויצא קצת ממדרגתו, יפעול "ולא ימות", פי' שיפעול אפילו מי שהוא קרוב למיתה יכול הצדיק להצילו ממייתה בתפלתו להמציא לו רפואה וחיים, אמן. עכ"ל.

בפרשת אחרי (ד"ה אחרי וכו') כותב ה'נועם אלימלך': "דהנה הצדיק מהפך הדין לרחמים, ואף אם נגזר על אדם מיתה חלילה, יכול לבטל הגזירה ולהפכו לחיים, והסיבה לזאת שכח ביד הצדיק לעשות כן הוא מחמת שהצדיק עולה בתפלתו בעולמות עליונים אשר שם כולו רחמים בלא תערובות דין כלל, ושם לא נגזר אותה גזירה וממשיך משם חיים לאותו האדם." עכ"ל. אבל כאן הוא כותב עוד יותר, שאף "בצאתו" דהיינו שירד ממדרגתו הנעלה גם אז יכול הוא לפעול כן.

להבין דבריו הקדושים והעבודה הנוגעת אלינו יש להקדים מה שכתב השל"ה (בחק תורה שבכתב ריש פרשתנו בתורה אור, ע"ש באריכות), שמתחילה כשברא הקב"ה את עולמו היה העולם קדוש ומזווכז,

אלא שאדם הראשון שהיה בגן עדן ובא הנחש ופתה את חוה לאכול מן העץ הדעת אז נפלה זוהמה בה ובכל העולם, והתיקון לזה היה בשעת מתן תורה שפסקה אז זוהמתם, (שבת קמז.) אולם אח"כ כשחטאו בהעגל 'ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב' (שמות לגו) וחזרה הפגם לקדמותו. ולתיקון זאת בנו את המשכן שכל ענינו היתה מעין העולם כולו, ואהרן הכהן הוא היה דוגמת אדם הראשון, ולכן לבש 'בגדי כהונה' שענינו היה בחינת 'הכתנות אור' באל"ף שהיתה קודם החטא שאז הליבש הקב"ה לאדם הראשון כתנות עור בעי"ן. וזה פי' מה שארז"ל (ע"ז לה.) שמושה רבינו שימש בשבעת ימי המילואים בגדי לבן, שמושה רבינו לא חטא בעגל כלל, והוא נשאר לעולם במצב של מתן תורה שפסקה זוהמתם, היה בבחינת 'חלוק של לבן' דהיינו גוף זך ומקודש כמו לפני החטא בבחינת "כתנות אור".

וכתב הבאר משה (באמצע ד"ה ונשא, מובא בהערה ב'מרגניתא דמלכא'), שהגם שאהרן הוא הכהן למטה, מ"מ עיקר הכהן הוא הבורא ב"ה הרב חסד שהוא הכהן העליון. שאהרן הכהן עושה את העבודה כאן למטה, ולמעלה מלאך מיכאל עומד ומשמש, אבל העיקר הוא הקב"ה. וכתב המגלה עמוקות (תרומה ד"ה ענין צמצום השכינה) שבגדי שבת הם בבחי' בגדי הקב"ה, וכן הארכנו אתמוול (ליל שב"ק) בדברי הבעל הטורים שכותב כאן גודל מעלת הנשים, שהם מדליקים נרות שבת קודש שהם לא חטאו בעגל.

זהו פירוש 'ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך', שאהרן הכהן הוא היה מי שעשה את העגל, ואע"פ שעשאו לשם שמים במסירות נפש להציל את כלל ישראל [שאלמלי מיהא בידם היו הורגים אותו כמו שהרגו את חור, ואז לא יהיה להם תיקון שהרגו כהן ונביא ביום אחד], מ"מ כבר אינו בבחינת משה שלא חטא כלל, והוצרך משה 'לקרבו' למדרגתו ולעשות לו בגדי כהונה שהיו בבחינת 'כתנות אור', שהוא יוכל לעשות העבודה במקדש, שאהרן הכהן הוא המהפך את המצב.

דהנה, באורייתא ברא קוב"ה עלמא, וכל חיות כל הנבראים הוא הכ"ב אותיות התורה, והכל אלוקות. וכמו שמביא הדגל (כד"ה ויש בה סוד עמוק) בשם זקינו הקדוש, שבהבגדי כהונה ובפרט בהחושן שבה היו האורים ותומים, היו מאירים הכ"ב אותיות, עיי"ש. וזהו 'ונשא אהרן את שמות בני ישראל על לבו', מפני שחש"ן היא האותיות של נח"ש, שאהרן הכהן היה התיקון על החטא של פיתוי הנחש, ועשו הבגדי כהונה 'לכבוד ולתפארת', שהיו תיקון לכל הבריאה ועשו יחוד גדול (ע"י באהבת שלום של'כבוד ולתפארת' היינו יחוד יסוד ומלכות).

ואיתא (ע"י בספה"ק כתם אופיר להרה"ק מקאמרא) ש'ותלב"ש אסת"ר מלכו"ת' (אסת"ר ה א) היא הגימטריא של כל הכ"ב אותיות (בהוספת עוד אות ת' [1895], ע"ש), והנה, אסת"ר עמדה אז במצב קשה מאד, שנסתלקה ממנה הרוה"ק, ואחשוורוש קצף עלי' שבאה בלי רשות, אבל היא לא התפעלה, וצעקה 'קלי קלי למה עזבתני', ולא אבדה את

הרגע ההוא, שהיא ראתה בכל דבר את השורש, ואת הכ"ב אותיות שהם שורש כל הבריאה, ועי"ז הפכה את אחשוורוש בשורשו.

ואמרו חז"ל בפרשתינו (זוה"ק דף קפד - קפה): 'זוה שזימנה אסתר את המן להסעודה היתה כבחינת השעיר לעזעזאל ביו"כ, שענינו הוא ליתן להסטרא אחרא קצת אחיזה בהקדושה ועי"ז להתגבר עליו, כמו שנאמר (משלי כה-כב) 'אם רעב שונאך האכילהו לחם וגו' כי גחלים אתה חותה על ראשו', (עי' בקדושת לוי בדרושים לפורים ד"ה ויצא המן), וזהו מה שיום כיפור הוא 'יום כפורים', שהוא כמו פורים כידוע.

וכלל ישראל ביום הכיפורים הוצרכו להתאחד עם הכהן גדול, והתכללו בעבודתו, וכשנכנס לקודש הקדשים לפני ולפנים, אם ראה שמתעורר דינים, היה מנענע את החבל שהיה קשור ברגלו, כדי שידעו ישראל ויתפללו עמו. ומשה רבינו היה בכל השנה בבחי' כהן גדול ביום כיפור, וזהו ענין חלוק של לבן שהיה לובש שהוא כעין הבגדי לבן של הכה"ג ביו"כ, שכן הוא היה כללות נשמות ישראל כידוע, וכמו שכתב הרמ"ע מפאנו שמושה רבינו לא נברא בשביל עבודת עצמו כלל (שנוגד מהול, ואף זיווג לא היה לו בכלל ישראל והוצרך לילך למדיו), אלא כל חייו היה בשביל אחרים, בשביל כלל ישראל.

וגם אחר שנסתלק משה רבינו, הרי אמרו (תיקון ס"ט דף קד). ש'איתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא', שכל ישראל בכל הדורות יש בהם בחי' משה רבינו, שלכן לא כתיב בפרשה זו שמו של משה, אלא 'אתה תצוה', ואתה הקרב', שאין עוסקים כאן עם משה רבינו בפרטיות, רק באיתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא, ולכן 'לא ידע איש את קבורתו' (דברים לד ו), שמושה רבינו לא מת, רק נתפשט בכל אחד ואחד מישראל, וכל תלמיד חכם נקרא בש"ס 'משה שפיר קאמרת'.

וזהו שאמרו רז"ל (מגילה יג) על המן, 'כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד', דהיינו שכל מגמתו היה להגיע ליום שמת בו משה, שידע שכל זמן שיש בחינת משה אי אפשר לו להתגבר על ישראל, אבל לא ידע שאיתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, וכל ישראל הם בבחינת משה, וכשמת משה, באותו זמן נולד בחי' משה בכל אחד ואחד מישראל (עי' מאור עינים פר' תרומה).

ובפרט בימי הפורים האלה מתבטא בחי' משה שבכל אחד מישראל, שכלל ישראל עוסקים כל הזמן רק לעזור את אחרים, 'א מענטש טרעפט זיך נישט דאס פלאץ, ס'נישט דא קיין איך', לא יאומן כי יסופר מה שכלל ישראל עושים בימים האלו, סכום הממוון המתחלק בימים האלו, הצדקות הרבות, ובכל צדקה שנותנים מייחדים עי"ז שם הוי"ה (כמבואר בש"ס פרשת תרומה [תשפ"ג]).

וזהו כל הענין של ה'קימו וקיבלו' (אסתר ט כז), שכפשוטו קאי על מצוות היום וכנ"ל, ודרשו מזה שקיבלו אז את כל התורה מרצון,

שזהו בחי' משה, וכידוע שמושה רבינו גם גואל האחרון, ואינו רוצה לגאול אותנו עד שנעסוק בתורתו (אוהה"ק ריש פרשתינו ד"ה ובדרך רמז יתבאר).

וידוע שבחי' מרדכי הוא אותו הבחי' של משה (האר"ת יסוד אבא כמבואר בשעה"כ דרושי חג הפורים, וב'מגלה עמוקות' ואתחנן אופן מ"ד), ומשה רבינו הוא מי שאומר בפרשת הקטורת 'מר דרור', ומתרגמינן 'מרי דכיא', שקאי על מרדכי כידוע (מגילה י: חולין קלט:), והקטורת היא יחוד נפלא מאד כידוע, שכשיש ריח יש זיווג (עי' זוה"ק ויקרא ד), ובפרט כשנכנס הכה"ג להקטיר קטורת ביום הכיפורים בקודש הקדשים.

ועד למקום הכי נעלה הוזה רצה המן להגיע, ולכן עשה עין גבוה חמישים אמה, ולפי המדרש (ילקוט שמעוני עה"פ ויאמר חרבונה) לקח את העין הוזה מקודש הקדשים, שרצה להגיע עד ה'פינטל', שהוא שער נ', בחי' קודש הקדשים (עי' באור חדש להמהר"ל עה"פ 'עשו עין וגו').

אבל עי' בחי' מרדכי, שהוא בחי' משה, שהיה בבחי' כה"ג ביו"כ כל השנה, שהוא הנהגת חוץ לדרך הטבע, זכינו לנצח את המן, שהרי כן אמרו (חולין קלט:): אסתר מן התורה מנין, 'ואנכי הסתר אסתיר' (דברים לא יח), ואז נתקיים הפסוק (שם יז) 'והסתרתני פני מהם', אבל ידוע מאמר הבעש"ט על זה, שאף בתוך הסתר הכי גדול יש שם 'אנכי', דהיינו אור השי"ת וכ"ב אותיות התורה השורים בכל דבר, ועל ידי זה יכלו להפך את כל המצב.

ובפורים אנו עומדים 'לפני המלך' (ע"פ אסתר ח ג), בכל השנה אנו נמצאים לפניו, אבל ביותר בפורים, וממש כמו הכה"ג ביום הכיפורים לפני ולפנים, וצריכים לזיזר שלא לאבד את הזמן היקר הזה. המן הבין מהו כוחם של כלל ישראל [ורצה לאבד את זה], אבל אנחנו מבינים עוד יותר, ויה"ר שנוכל לעורר ה'ונהפוך היא'.

והרי רצון השי"ת הוא להטיב לבניו, אף כשאין מעשיהם הגונים. שהקב"ה קצף על אליהו שגור עצירת גשמים בימי אחאב, ואע"פ שאחאב היה עוכר ישראל - הוא היה תלמיד חכם אבל עובד ע"ז - וגור אליהו הנביא שלא ירדו גשמים, ולא היה זה ניחא ליה להשי"ת, ולכן אצל הנס פורים חרבונה הוא מי שאומר לתלות את המן, וארז"ל (ילקוט"ש שם) שחרבונה היה אליהו, שאליהו כבר הבין שצריכים להטיב לישראל אע"פ שחטאו.

ובזה נבוא להבין מה שפירש הרבי ר' אלימלך, שאף "בצאתו", כשנפל קצת ממדרגתו יוכל לעורר רחמים מרובים, והיא עי' שמוסתכל על השורש, וכמו שצעקה אסתר 'קלי קלי למה עזבתני' כשהיתה ממש במצב קשה מאד, ועי"ז הפכה את כל המצב.

יעזור השי"ת שיהיה 'ולא ימות' - די צדיק לעבט', עד שזוכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

מרגניתא דמלכא

אמירות נעימות ופנינים יקרים
שהשמיע כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בלילי שבת קודש בעת עריכת שלחנו הטהור

פרשת תצוה - זכור תשפ"ג

א.

כשנכנסה אסתר לאחשוורוש היתה במצב קשה מאד כידוע, שהרי באה בלי רשות והיה אחשוורוש מיועד לצוות להרוג אותה תיכף, וגם מה שרוח הקודש נסתלקה הימנה כשהגיעה לבית הצלמים, אולם בכל זאת לא התפעלה אסתר מכל זה ולא חדלה מזאת, ובאתה בעקשנות וביתביעה כלפי שמיא יקלי קלי למה עזבתני (תהלים כב ב), 'איך יתכן שעזבת אותי?'¹¹, ואכן נתקבלה תפלתה זאת והכל נתהפך מרגע לרגע על ידי שנמשך עלי חוט של חסד, ואחשוורוש התחיל לומר 'עד חצי המלכות וכו'', והתחילה הישועה לצמוח.

זהו גודל מעלת יום הפורים שיכולים לבקש מהשי"ת כל מה שרוצים באופן של ציווי ואמירה, כמו שפירשו הצדיקים על דרך הפסוק (אסתר ה יד) 'ובבוקר אמור למלך'¹² שכתובה בלשון ציווי, וידוע מה שכתבו בספה"ק שבכל עת שכתוב המילה 'מלך' בהמגילה (בלי אחשוורוש) הכונה הוא על מלכו של עולם, וללמדנו בא שביום זה יכולים לבא בעקשנות ולתבוע מהשי"ת ולצוותו כביכול שיושיע אותו. וידוע שהרבה צדיקים התעקשו והתווכחו כביכול עם השי"ת ביום הקדוש יום הפורים ופעלו גדולות ונצורות.

והסיבה שאנו אין מדברים כן ואין אנו מבקשים בתוקף ובאופן כזה, היא מחמת כח הקליפה המבלבל אותנו ומראה לנו שכאילו עבודתו אינו חשובה וכו' וממילא אין לו את האומץ לבקש ולהפציר על מה שחסר לנו. אולם בכך עבודתנו היא לא להתבלבל ולהתפעל ממה שהקליפה מציגה לנו. ולא רק עתה אלא בכל עת ובכל אדם, כי כל עובד ה' מוצא את עצמו במצבים כאלו במשך עבודתו, שאין לו מנוחה ואינו יודע אם עבודתו שלימה ואם מחשבותיו הם כדבעי ורצויים כלפי שמיא, וזהו כח הקליפה שבאה בכל התוקף ומנסה לבלבל אותו מאד מעבודתו.

כן היה כאן בעת שאסתר המלכה מסרה את נפשה למען עם ישראל בבואה אל המלך אחשוורוש בלי להיקרות אשר אחת דתו להמית, דייקא באותו זמן התערב השטן, ולא עוד שלא נענתה אלא אף נסתלקה הימנה רוח הקודש, ובו בעת בא המן

¹¹ במס' מגילה דף טו ע"א: "ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות" בגדי מלכות מיבעי ליה אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא מלמד שלבשתה רוח הקדש כתיב הכא "ותלבש" וכתוב התם "ורוח לבשה את עמשי".

ושם בע"ב: "ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית" א"ר לוי כיון שהגיעה לבית הצלמים נסתלקה הימנה שכינה אמרה "קלי קלי למה עזבתני" שמא אתה דן על שוגג כמזיד ועל אונס כרצון או שמא על שקראתיו כלב שנאמר "הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי" חזרה וקראתו אריה שנאמר "הושיעני מפי אריה" "ויהי כראות המלך את אסתר המלכה" אמר רבי יוחנן ג' מלאכי השרת נדדמנו לה באותה שעה אחד שהגביה את צוארה ואחד שמשך חוט של חסד עליה ואחד שמתח את השרביט.

¹² ז"ל השם משמואל לפורים תרע"ז: 'ובבוקר אמור למלך ויתלו את מרדכי עליו', ויש לדקדק שלא כתיב 'תבקש' או 'תשאל' מהמלך, אלא 'אמור למלך' שהוא לשון ציווי, וכן לקמן (אסתר, ו ד) 'והמן בא אל בית המלך החיצונה לאמור למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו', ומשמע שהמן הי' אז במעלה גבוהה על המלך, וכמו שאמרו ז"ל (ילקו"ש רמז תתרנ"ג) שעשה לו בימה למעלה מבימתו, וכמו שאמרו ז"ל (מגילה טו.) 'ויזעק זעקה גדולה ומרה, מאי אמר [רב אמר] גבה המן מאחשוורוש'. ומבאן כל איש משכיל ישים אל לבו היות 'בית המן ניתן לאסתר', ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, ובכל פורים מתעורר רשימו מזה ואז בכח כל איש ישראל לאמור למלך מלכי המלכים הקב"ה דרך אמירה וציווי, כענין הצדיקים גוזרים על הקב"ה והוא עושה, לתלות את המן ולמחות את שמו מתוך לבו של עצמו עכ"פ, אך האמירה צריכה להיות לא מהשפה ולחץ אלא בכל אות נפשו, ובאותו חשק ורצון נמרץ שהי' אז להמן לתלות את מרדכי, ואז בודאי אמירתו תעשה פירות, וזהו שאמרו חסידים קדמאי שבפורים יכול כל איש להושע ולהתברר.

בכל תקפו עם תביעה חזקה באופן שהיה בטוח בעצמו ואמר 'לאמר למלך לתלות את מרדכי' (אסתר ו ד), אשר היה נראה לפנים כזמן קשה ביותר, אבל לא כן היה, אלא מרגע לרגע החיש ה' הישועה ונהפוך הוא והתגלה לאין כל שאסתר פעלה הישועה וביטלה את גזירת כליון, והמן ואת בניו נתלו על העץ.

נזוה לימוד גדול לכל יהודי באשר הוא שם, דלפעמים כשרוצים לעשות ולפעול דברים לעשות נחת רוח להבורא עולם, בו בזמן מגיע איזה מניעה ומכשול אשר נראה בעיניו להיפך מרצונו, וכן היה לאורך הדורות כשצדיקי אמת רצו לעשות למען כבוד יתברך שמו, נתקעו עם היצה"ר שרצה להפריעם, אבל באם מכוונים לשם שמים באמת ובפנימיות בלי שום נגיעות, מושיע השי"ת וזוכים לעשות רצונו בלבב שלם בלי מפריע ובלבול].

אלא שגם היצה"ר יודע מזמן קדוש כזה, ועומד ומפתה לבני עליה לא לנצל את הזמן הקדוש הזה כראוי, וטענתו בפיו שעסוקים כ"כ עם מצוות היום ועם שתיה כדת עד דלא ידע, ועוד מעט וכבר פנה יום, וצריך להתחזק עליו בכל עוז, לעמוד על המשמר שלא לאבד את זמן הגדול הזה, ושלא להתייאש מבלבוליו, ו'לומר למלך' מתוך פנימיות לבו ורצונו באמת שרוצה לעבוד אותו כדבעי מבלי שיהמ' יבלבל אותו.

זהו הענין של פורים, 'ווען די פנימיות פון אידישע קינדער און די פנימיות פון דער אייבערשטער טרעפן זיך', ובכך נתקיים 'ונשא אהרן את שמות בני ישראל על לבו' (שמות כח כט)¹³.

ב.

היום חל היום של הגאון הקדוש רבי אברהם ב"ר זאב נחום מסוכטשוב זי"ע בעמח"ס 'אבני נזר' (בגמ"מ י"א אדר שנת תר"ע), ועל לידתו סיפר פעם חותנו הגדול הרבי השרף מקאצק זי"ע¹⁴, 'התדעו מדוע זכה הרב מביאלה (הגה"ק רבי נחום זאב זצוק"ל בעמח"ס אגודת אזוב, שקודם לידת האיבני נזר היה חשוך בנים) לבן צדיק שכזה, שמעו ואספר לכם, בפורים שנת תקצ"ח היו כל הצדיקים ולומדי התורה עסוקים במצוות היום בסעודת פורים ובמשלוח מנות ולא היה מי שלמד תורה באותה עת, והרי כתיב 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתני, והיה העולם עלול להיחרב, לולי רבי זאב נחום שסיים את סעודת היום ומצוותיו וישב ולמד יחידי מכל בני העולם, והיה כל העולם קיים בזכותו, בעקבות זאת נעשה רעש גדול בשמים, עד כי הוחלט שבעבור זה יקבל מתנה בן שיאיר את כל העולם בתורתו ובקדושתו'.

ובדרך צחות י"ל, דעל כרחך יש להוכיח מכאן שאין זו 'עבירה חמורה' ללמוד ביום הפורים, דהא חזינן דזכה למתנה גדולה כזו - לבן גאון וצדיק.

ואגב, ידוע שהרבה מרבתינו שהנהיגו עדת החסידים על אף שהיו גאוניים אדירים, כמעט שלא נשאר מהם מדברי תורתם בש"ס ופוסקים, כנודע שהחיבור על מסכת כתובות שכתב מרן הקדושת לוי זי"ע נאבדה בשריפה, והוא ממש כימופת' של המתנגדים שפעלו שלא ישאר כלום מהחידושים בנגלות התורה מהחסידים, ובכך תגבר טענתם שכאילו רבותינו הק' לא היו גדולים בתורה ושחסידיים אינם לומדים כדבעי. אבל מהאבני נזר שפיר השאיר אחריו ספריו החריפים (שו"ת אבני נזר, ואגלי טל), והרעיש את העולם בתורתו בימיו, וללמד על כלל רבותינו החסידים כולו יצא על כח תורתם כי רבה עד מאוד.

¹³ וכידוע ש'אהרן' קאי גם על השי"ת כמבואר בבאר משה ד"ה ונשא וזה חלק מ"ק בא"ד: והשי"ת ב"ה הוא הכהן הגדול האמיתי, ולו הגדולה והממשלה על כל הגדולים, וזהו 'ונשא אהרן את שמות בני ישראל על לבו בבואו אל הקודש', שכמו שאהרן הכהן נושא את שמות בני ישראל על לבו למטה ככה ג"כ לעומתו נעשה במרום שהבורא ית"ש שהוא הכהן הגדול שלמעלה הוא כביכול ג"כ נושא את שמות בני ישראל על לבו, דהיינו אותם שהם במדריגת בני ישראל שעבודתם הוא בבחי' דכר המשפיע כנ"ל, המה תמיד חקוקים על לוח לבו כביכול להטיב להם בכל הטובות והם תמיד לזכרון בבחי' הזכר המשפיע כנ"ל, 'לפני ה' תמיד', שמשפיעים כביכול בעבודתם תענוג והוויות עליון, גם 'לפני ה'', שכביכול עושין פנים להו"ה ב"ה, שיפנה תמיד לעמו ישראל בגודל הרחמים להטיב להם תמיד בכל הטובות ולא יתערב זר בשמחתם... עכ"ל.

¹⁴ עמוד האמת - קאצק.